

باسمه تعالی

۱۲ فایده فردی و اجتماعی دعا:

رسول اکرم - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - می‌فرمایند: «در قیامت امر می‌شود عده‌ای را به جهنم ببرند ، خداوند به مالک جهنم می‌فرماید: به آتش بگو پاهایشان را نسوزاند چونکه با آن به مساجد می‌رفتند، صورتشان را نسوزاند به خاطر وضو گرفتنشان و دستهایشان را نسوزاند چون هنگام دعا دستها را بالا می‌گرفتند...»

دعا

عبادات باید با نیت تقرب به خدا به جا آورده شود و دعا که از برترین عبادتهاست تنها با همین نیت باید انجام گیرد. همچون اولیای خاص الهی که تسلیم محض اوامر او هستند و از آن جهت دعا می‌کنند که اطاعت حق تعالی است و لذا دعایشان اجابت بشود یا نه، راضی هستند. هرچند آنان از دعا جز تقرب، چیزی نمی‌خواهند، اما خود دعا دارای آثار و فوایدی است که هر دعاکننده‌ای از آن بهره‌مند خواهد شد، البته در صورتی که آداب و شرایط آن را رعایت کند.

در این جا با توجه به روایات به برخی از فواید و آثار. دعا اشاره می‌کنیم:

۱. کسب معرفت:

از شرایط دعا، به دست آوردن معرفت لازم برای شناخت خود و خداست. اینکه انسان بداند فقیر محض است و در همه چیز محتاج خداست و خداوند بی‌نیاز از دیگران و برآورنده نیاز دیگران است و بداند که هیچ چیزی بدون اراده خداوند واقع نمی‌شود و هر چه را او اراده کند بی‌درنگ محقق می‌شود. «إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ» [۱] با این معرفت انسان با تمام وجود و با اخلاص دعا خواهد کرد و همین باعث اجابت آن می‌شود. امام صادق - علیه السلام - در بیان آیه «فليستجيبوا لي و ليؤمنوا بي» می‌فرمایند:

« یعنی مردم بدانند که خداوند قادر است هر آنچه را بخواهند به آنان عطا کند.» [۲] و وقتی از آن حضرت درباره علت عدم استجابت دعا پرسیدند، فرمود: «چون شما کسی را می‌خوانید که او را نمی‌شناسید.» [۳]

حضرت علی - علیه السلام - می‌فرمایند: «دعا کننده بدون عمل مانند تیرانداز بدون کمان است که هیچ گاه دعای او به اجابت نمی‌رسد.» [۱۰] کسی که واقعا می‌خواهد دعا کند باید حداکثر شرایط اجابت آن را رعایت کند. یکی از آن شرایط کار همراه دعاست.

۲. آرامش روانی:

گاهی انسان در زندگی روزمره خود گرفتار مشکلاتی می‌شود که بر طرف کردن آن از توانش خارج است. و «وارد آمدن فشار برای انجام کارهایی فراتر از توانمندیهای آدمی در وی اضطراب ایجاد می‌کند و این اضطراب را نمی‌تواند مدت درازی تحمل کند.» [۴] بهترین راه حل برای از بین بردن اضطراب و به دست آوردن آرامش، دعا و راز و نیاز با خداست چرا که دعا برقراری ارتباط بنده با خداست. خدایی که بر هر کاری تواناست. این ارتباط انسان را امیدوار و دلگرم به قدرتی برتر می‌کند که اگر صلاح بداند به راحتی آن فشارها و سختی‌ها را برطرف می‌کند.

۳. خودسازی:

برقراری ارتباط با خداوند و با او به راز و نیاز پرداختن در صورتی امکان‌پذیر است که اعمال او خلاف خواست پروردگار نباشد. قرآن کریم می‌فرماید: «خداوند دعای کسانی را اجابت می‌کند که ایمان داشته باشند و عمل صالح انجام دهند» (شوری، ۲۶) پس سخن گفتن با خدا و طلب حاجت از او، دلی پاک و عملی صالح لازم دارد. چنانکه حضرت علی - علیه السلام - می‌فرمایند: «پرهیزگار باشید و اعمالتان را صالح و درونتان را برای خدا خالص کنید تا خداوند دعایتان را اجابت کند.» [۵] و چون شرط به اجابت رسیدن دعا، ترک گناه است، کسی که حقیقتاً درخواستی از خدا دارد، مراقب اعمال و رفتار خود خواهد بود.

۴. از بین بردن خودخواهی:

برای استجاب دعا بهتر است انسان اول برای دیگران دعا کند سپس برای خود. چنانکه امام صادق - علیه السلام - می‌فرماید: «هر کس چهل مؤمن را قبل از خود دعا کند، دعایش مستجاب می‌شود.» [۶] همچنین پیامبر - صلی الله علیه و آله - می‌فرماید: «وقتی کسی از شما دعا می‌کند آن را عمومیت دهد - و برای دیگران هم دعا کند - چرا که باعث اجابت دعاست.» [۷] طلب خیر برای دیگران در واقع مبارزه درونی با انحصار طلبی و خودخواهی است.

۵. نجات از دوزخ:

رسول اکرم - صلی الله علیه و آله - می‌فرماید: «در قیامت امر می‌شود عده‌ای را به جهنم ببرند ، خداوند به مالک جهنم می‌فرماید: به آتش بگو پاهایشان را نسوزاند چونکه با آن به مساجد می‌رفتند، صورتشان را نسوزاند به خاطر وضو گرفتنشان و دستپایشان را نسوزاند چون هنگام دعا دستها را بالا می‌گرفتند...» [۸]

۶. تشویق به فعالیت:

امام صادق - علیه السلام - می‌فرماید: «دعای چهار نفر اجابت نمی‌شود: یکی از آنها کسی است که در خانه بنشیند و از خدا روزی طلب کند.» [۹]

و حضرت علی - علیه السلام - می‌فرماید: «دعا کننده بدون عمل مانند تیرانداز بدون کمان است که هیچ گاه دعای او به اجابت نمی‌رسد.» [۱۰] کسی که واقعا می‌خواهد دعا کند باید حداکثر شرایط اجابت آن را رعایت کند. یکی از آن شرایط کار همراه دعاست.

۷. محبوبیت نزد خدا:

انجام هر عبادتی انسان را محبوب درگاه حق تعالی می‌کند و دعا یکی از آن عبادات و بلکه افضل آن است. خداوند در قرآن کریم از حضرت ابراهیم به خاطر دعاکردنش تعریف و تمجید می‌کند.

«إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ» (هود/۷۵) امام باقر - علیه السلام - در بیان این آیه می‌فرمایند: آواه کسی است که بسیار دعا می‌کند. [۱۱]

امیرمؤمنان می‌فرمایند: امر به معروف و نهی از منکر کنید تا خداوند دعایتان را مستجاب کند. [۱۵] و همچنین در وصیت خود به فرزندان می‌فرماید: امر به معروف و نهی از منکر را ترک نکنید، مبادا خداوند اشرار امت را بر شما مسلط کند، بعد شما هرچه دعا کنید، اجابت نشود

۸. جلب روزی:

خداوند روزی دهنده تمام مخلوقات است اما با دعا می‌توان نعمت‌های بیشتر و بهتری به سوی خود جلب کرد. پیامبر - صلی الله علیه و آله - می‌فرماید: «رزق و روزی به عدد قطرات باران از آسمان بر زمین نازل می‌شود تا هر کس به اندازه خود دریافت کند، لکن خداوند زیاده دهنده است پس از فضل خداوند نعمتهای بیشتری درخواست کنید. [۱۲]

۹. دفع بلا:

امام سجاد - علیه السلام - می‌فرماید: دعا و بلا با هم هستند تا روز قیامت و دعا بلا را دفع می‌کند حتی در حالیکه نزول بلا قطعی شده باشد. [۱۳] و حضرت علی - علیه السلام - می‌فرماید: امواج بلا را با دعا دفع کنید. [۱۴]

۱۰. تقویت روحیه احساس مسئولیت نسبت به جامعه:

دین اسلام همه ابعاد زندگی اجتماعی و فردی انسان را مورد توجه قرار داده است. همه افراد را نسبت به یکدیگر و جامعه مسئول می‌داند و این مسئولیت را در قالب امر به معروف و نهی از منکر به عنوان یکی از فروع دین واجب کرده است و یکی از شرایط استجاب دعا را این وظیفه می‌داند. امیرمؤمنان می‌فرماید: امر به معروف و نهی از منکر کنید تا خداوند دعایتان را مستجاب کند. [۱۵] و همچنین در وصیت خود به فرزندان می‌فرماید: امر به معروف و نهی از منکر را ترک نکنید، مبادا خداوند اشرار امت را بر شما مسلط کند، بعد شما هرچه دعا کنید، اجابت نشود. [۱۶]

۱۱. شفای دردها:

امام صادق - علیه السلام - می‌فرماید: دعا کنید چرا که دعا شفا دهنده دردهاست [۱۷]

۱۲. به دست آوردن منزلت نزد خدا:

امام صادق - علیه السلام - می‌فرماید: نزد خداوند متعال، مقام و منزلتی هست که کسی به آن نمی‌رسد مگر با درخواست و دعا [۱۸].

پی نوشت ها :

[۱]. یس/۸۲

[۲]. علامه مجلسی، بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۳۲۳.

[۳]. علامه مجلسی، بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۳۶۸.

[۴]. ریچارد/تکینسون، روانشناسی هیلگارد، ج ۲، ص ۱۵۲.

[٥]. شيخ حر عاملي، مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٦٩.

[٦]. شيخ كليني، كافي، ج ٢، ص ٥٠٩.

[٧]. همان، ص ٤٨٧.

[٨]. ابن ابي جمهور احسائي، عوالي اللآلي، ج ١، ص ٣٦٠.

[٩]. شيخ كليني، كافي، ج ٢، ص ٥١١.

[١٠]. نهج البلاغه، ص ٥٣٤.

[١١]. علامه مجلسي، بحار الانوار، ج ٩، ص ٢٩٣.

[١٢]. همان، ص ٢٨٩.

[١٣]. شيخ كليني، كافي، ج ٢، ص ٤٦٩.

[١٤]. نهج البلاغه، ص ٤٩٥، كلمات قصار ١٤٦.

[١٥]. شيخ حد عاملي، مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٢٦٦.

[١٦]. نهج البلاغه، نامه ٤٧.

[١٧]. شيخ كليني، كافي، ج ٢، ص ٤٧٠.

[١٨]. همان، ص ٤٦٦.